

УДК 347.73

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРОБЛЕМАТИКА
ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ
В УКРАЇНІ**

*Миргород-Карпова Валерія Валеріївна,
аспірант кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки ННІ права,
Сумський державний університет*

Науковий керівник:
*Гаруст Юрій Віталійович,
д-р юрид. наук, доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін та судочинства ННІ права,
Сумський державний університет*

У пропонованій статті розглядається проблематика відсутності єдиноприйнятого визначення «державний фінансовий контроль», яке тісно взаємозв'язане з такими категоріями як «контроль» та «фінансовий контроль», проаналізовані підходи до визначення сутності поняття, а також досліджується можливість їх законодавчого закріплення. Наголошується на тому, що спеціальних досліджень теорії фінансового контролю у вітчизняній літературі мало. Найчастіше увага в науці приділяється загальним питанням фінансового контролю з точки зору теорії фінансів та фінансового права. Практично відсутні ґрунтовні дослідження фінансового контролю в умовах державного регулювання ринкового економіки. На основі позицій та поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців, як юристів, так і економістів, автором розроблюється власне бачення сутності поняття.

Звернуто увагу на проблему прийняття Закону України «Про державний фінансовий контроль», досліджені перспективи такого прийняття та реалізації його в Україні. Слід зазначити, що з 2008 року, з дати одержання законопроекту Верховною Радою України та його реєстрації, жодних зрушень не було вчинення з приводу зміни статусу даного документу.

Ключові слова : контроль, фінансовий контроль, державний фінансовий контроль, проект Закону України «Про державний фінансовий контроль».

Myrhorod-Karpova V. V. Theoretical Bases and Issues of the Definition of the Essence of State Financial Control in Ukraine. The article deals with the lack of a commonly accepted definition of “state financial control”, that is closely interrelated with such categories as “control” and “financial control”, analyses approaches to the definition of the essence of the concept, and also explores the possibility of its legislative confirmation. It is noted in the article that there isn't enough special studies of the theory of financial control in the domestic literature. Commonly the attention in science is given to the general issues of financial control in terms of the theory of finance and finance law. There is practically no detailed study of financial control in state regulation of market economy. Based on the positions and views of domestic and foreign scholars, both lawyers and economists, the author develops own vision of the essence of concepts.

The attention is drawn to the problem of adopting the Law of Ukraine “On State Financial Control”, the prospects of such adoption and realization in Ukraine are investigated. It should be noted that since 2008, since the date of receipt of the bill by the Verkhovna Rada of Ukraine and its registration, no changes have been made regarding the change in the status of this document.

Keywords : control, financial control, state financial control, draft Law of Ukraine “On state financial control”.

Постановка проблеми. Контроль є невід’ємним елементом суспільства, який постійно зазнає змін у процесі розвитку та розбудови його політичної системи, органів державного і місцевого управління, органів законодавчої та виконавчої гілок влади. Жодна держава не може повноцінно функціонувати та розвиватися без організованої та правильно побудованої системи контролю. Проблема ефективності державного управління фінансами та здійснення фінансового контролю є надзвичайно важливою для кожної держави. Ослаблення системи контролю у фінансовій системі зумовлює виникнення загроз економічній безпеці країни, а саме: збільшення кількості фінансових порушень, стрімкого погіршення стану фінансової дисципліни, послаблення або взагалі відсутність відповідальності за правопорушення тощо.

На сьогодні ми маємо змогу спостерігати малоефективну контрольну діяльність державних органів, адже відсутня тенденція з приводу зменшення кількості правопорушень, які вчиняються у фінансовій сфері, відсутній чіткий та дієвий механізм попередження таких правопорушень. Державний фінансовий контроль є однією із найважливіших функцій державного управління, яка за своєю суттю спрямована на виявлення відхилень від прийнятих стандартів і принципів законності, доцільності та ефективності управління фінансовими ресурсами, а в разі наявності таких відхилень – спрямована на своєчасне вжиття коригувальних та запобіжних заходів. Від ефективності державного фінансового контролю залежить економічне та політичне благополуччя держави.

Аналіз дослідження даної проблематики. Спеціальних досліджень сутності державного фінансового контролю у вітчизняній юридичній науці не багато. Слід зазначити, що переважна більшість із них стосується періоду адміністративно-командної системи. Проте визначення сутності понять «контроль», «фінансовий

контроль», «державний фінансовий контроль» в науці фінансового права є базовими для подальшого дослідження проблематики реалізації державного фінансового контролю в країні. Тією чи іншою мірою категорії «контролю», «фінансового контролю», «державного фінансового контролю» досліджуються в працях Н. Дорош, В. Симоненко, І. Стефанюк, О. Локтев, М.П. Кучерявенко, Л. К. Воронова, І. В. Ващенко, Л. А. Савченко та інших.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні ми спостерігаємо постійне збільшення об’ємів та масштабів фінансової діяльності держави та ускладнення зв’язків і відносин у фінансово-економічній сфері. Все це є передумовою зростання ролі фінансового контролю в існуванні та розвитку будь-якої держави. Головне призначення державного фінансового контролю визначається у сприянні успішній реалізації фінансової політики країни, ефективного використання фінансових ресурсів та як наслідок процвітання.

Перш ніж досліджувати проблематики контролю в фінансовій сфері в межах даного дослідження, пропонуємо визначити сутність базового поняття – контроль.

В українській мові використовується слово «контроль», яке походить від французького слова *controle*, яке використовується для позначення зустрічного, вторинного запису з метою перевірки першого [1].

В англійській мові є подібне за звучанням слово *control*, яке може застосовуватися для позначення стану управління, розпорядження, керівництва, регулювання, насилля, панування, влади [20, С.170].

У своєму дисертаційному дослідженні І. В. Ващенко приходиться до висновку, що слово контроль має свої витоки від латинських слів *rola* – згорток паперу із записами, документ, та *contra* – протиставлення, які висуваються проти тверджень, що є в цьому документі [5, С.7]. Водночас Ващенко І. В. зазначає, що такі поняття як «контроль», «управління»,

«спостереження», «аналіз», «порівняння» функціонально пов'язані між собою, проте вони принципово відрізняються одне від одного. Так, контроль не може бути просто складовою процесу управління, він у певному

розумінні є його альтернативою [5, С.8].

В науковій літературі представлена велика кількість точок зору вчених теоретиків та практиків стосовно визначення поняття контроль (таблиця 1).

Автор	Визначення
1	2
Юридична енциклопедія [38, С.113]	Контроль – це перевірка виконання законів, рішень тощо.
Економічна енциклопедія [19, С.46]	Контроль – це елемент управління економічними об'єктами і процесами, який полягає у нагляді за ними з метою перевірки їх відповідності стану, передбаченому законами, юридичними нормативними актами, а також програмами, планами, договорами, проектами, угодами
Енциклопедичний словник бізнесу [19, С.46]	Контроль – це вивчення та аналіз результатів виконання стратегічних планів, планів маркетингу і прийняття заходів, що коригують їх.
Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М. [3, С.59]	Контроль – це систематичне спостереження і перевірка процесу функціонування відповідного об'єкта з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів.
Дікань Л.В. [13, С.17]	Контроль – це спостереження, нагляд, перевірка з метою протидії чомусь небажаному.
Єфімова Н.П. [6, С.27]	Контроль – це процес, що забезпечує функціонування об'єкта відповідно до прийнятих управлінських рішень, спрямованих на успішне досягнення поставлених цілей.
Коротков Е.М. [9, С.21]	Контроль – це одна із основних функцій управління, що припускає спостереження за керованими процесами, перевірку якості встановлення відхилень, збір необхідної інформації для оцінки ситуації.
Литвинчук Т.В. [12, С.101]	Контроль – це форма зворотного зв'язку, за допомогою якої керуюча система одержує необхідну інформацію про дійсний стан керованого об'єкту та використання управлінських рішень.
Пушкар М.С. [12, С.101]	Контроль – це заключний етап управлінської діяльності, що дозволяє співставити досягнені результати із запланованими.
Усач Б.Ф. [7, С.134]	Контроль – це повторне повернення до раніше розглянутого питання, його перевірка означає перевірку виконання тих чи інших господарських рішень з метою встановлення їх законності та економічної доцільності.

Таблиця 1. Визначення поняття контроль

За своєю сутністю контроль є обов'язковою складовою всього управлінського процесу. Без контролю управління не відбувається, контроль забезпечує зворотний зв'язок у самому процесі управління, дає нам інформацію про стан досліджуваного процесу або ж явища, дозволяє попередити, а також усунути правопорушення. Контроль є специфічним процесом, адже не може здійснюватися

хаотично, не може існувати сам по собі, безпредметно, довільно.

На нашу думку, контроль - це одна із функцій управління, яка являє собою систему спостереження за діями керованого об'єкта для оцінки ефективності прийняття управлінських рішень.

У науковій літературі чітко розмежування понять контролю та фінансового контролю, який є його складовою частиною, відсутнє.

Проте як зазначає О.А. Шевчук у своїй роботі «Природа фінансового контролю», останнім часом ведеться поглиблене вивчення та дослідження фінансового контролю як наукової категорії та інституту в чотирьох напрямках [36, С.233]:

1. інститут фінансового права;
2. економічна категорія;
3. теорія контрольної діяльності;
4. інститут рахунково-ревізійної діяльності.

На сьогодні спостерігається тенденція до уніфікації законодавства в зарубіжних країнах, а особливо країн Європейського Союзу. З метою окреслення загальних принципів, які можуть бути прийнятими для держав, незважаючи на форму державного правління або ж устрою та в той же час не порушують звичаї здійснення фінансового контролю в державі, які утворилися в країнах протягом сторіч історичного розвитку, у жовтні 1977 року було прийнято Декларацію - Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів, прийнятій IX конгресом (INTOSAI) Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю в 1977 році (Лімська декларація).

Лімська декларація вказується, що організація контролю є обов'язковим елементом управління громадськими фінансовими коштами, адже таке управління створює відповідальність перед суспільством [18, С.23]. Необхідно звернути увагу на те, що у даній декларації мова йде не про створення зовсім нових напрямів контролю, а про систематизацію та компіляції основних загальноприйнятих принципів контролю за державними фінансами. З точки зору міжнародного права Лімська декларація за своїм змістом не носить обов'язкового характеру, у той же час не може недооцінюватися її вплив на функціонування і розвиток вищих органів фінансового контролю в державі. Науковці характеризують даний документ, як базову декларацію, адже вона враховує різноманітні системи фінансового контролю, неоднозначність місця фінансового контролю в системі гілок влади та державних функцій, а також неоднакові рівні розвитку, який

фінансовий контроль досяг в різних регіонах.

Лімська декларація визначає принципи, які мають загальний характер і можуть бути прийняті в будь-якій правовій державі, тому що вони визначають гарантії здійснення ефективного фінансового контролю :

- інституційна незалежність;
- право на вжиття заходів;
- фінансова незалежність;
- власна відповідальність за програму перевірок;
- персональна незалежність аудиторів-контролерів;
- достатність повноважень на отримання інформації [18, С.24].

Л. А. Савченко вказує, що фінансовий контроль є своєрідним видом контролю, який має свою складну структуру, а тому як результат проявляється у різних аспектах [34, С.494]. Окремі дослідники зазначають, що фінансовий контроль за своєю суттю є діяльність, інші дослідники визначають його як функцію управління або обоюжують його з наглядом.

Так, на думку О. Грачової, фінансовий контроль – це контроль з боку уповноважених державою органів і організацій за законністю дій під час збирання, розподілу і використання грошових фондів держави і муніципальних утворень з метою здійснення ефективної фінансової політики в суспільстві для забезпечення прав і свобод громадян [10, с.82].

Досліджуючи та надалі розвиваючи дану тему, В.М. Родіонова вказує, що фінансовий контроль, з точки зору теорії фінансів, визначається як одна із функцій системи управління фінансовими відносинами, основним завданням якої є відстеження правильності фінансування цих відносин на рівні конкретного керованого об'єкта з метою визначення обґрунтованості й ефективності управлінських рішень та ступеня їх реалізації, виявлення відхилень, про які доцільно інформувати органи, які здатні вплинути на поліпшення ситуації [29, С.37].

І.М. Іванова визначає фінансовий контроль як важливу функцію управління фінансами, який необхідно розглядати як багатогранну систему аналізу та перевірки законності, раціональності, доцільності процесів

формування та використання фінансових ресурсів на всіх рівнях управління, оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень для досягнення на цій основі економічного зростання [15, С.16].

Відповідно до визначення, зазначеного у юридичній енциклопедії, фінансовий контроль – це урегульована фінансово-правовими нормами діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування і недержавних організацій із забезпечення законності, фінансової дисципліни, доцільності та ефективності при мобілізації, розподілі й використанні фінансових ресурсів з метою захисту фінансових інтересів держави, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та громадян [38, С.364].

Загальноприйняте трактування фінансового контролю як категорії фінансової науки на сьогодні відсутнє. Та наведені нами визначення поняття фінансовий контроль не складають вичерпний перелік. Даний факт дослідники пов'язують з комплексним та інтегральним характером поняття, адже нині фінансовий контроль – це не лише перевірка дотримання фінансово-господарського законодавства, перевірка правильності ведення фінансової документації, попередження та виявлення порушень фінансової дисципліни. Це насамперед одна із найбільш важливих функцій управління фінансовими та як результат і економічними процесами, що в свою чергу має визначений зміст, спеціальну спрямованість та специфічні способи здійснення.

Більшість дослідників визначаючи сутність поняття фінансового контролю говорить саме про державний фінансовий контроль. До такого висновку можна прийти аналізуючи коло суб'єктів та постійному при цьому вживання термінів «державні органи», «органи державної влади», «громадські органи», а також вектор їх дій безпосередньо на формування, розподіл і використання державних фондів грошових коштів, управління майном (державним, комунальним) тощо.

Окремі дослідники прямо зазначають те, що фінансовий контроль за своєю природою

вже є державним. Так, наприклад, на думку М.П. Кучерявенко, фінансовий контроль можна характеризувати як спеціальний державний контроль, діяльність фінансових органів та їх посадових осіб по забезпеченню законності, фінансової дисципліни і раціональності при мобілізації, розподілі та використанні централізованих і децентралізованих коштів фондів та пов'язаних з ними матеріальних ресурсів [6, С.48].

Ми можемо критично ставитися до такого визначення, адже науковець до суб'єктів контролю відносить лише фінансові органи. Але дослідивши нормативно-правові акти України, які регулюють питання фінансового контролю, бачимо, що окремими повноваження в даній сфері наділені Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України тощо. Дані органи державної влади не можуть бути віднесеними до фінансових органів.

Розглянемо погляди на сутність державного фінансового контролю, наведені у вітчизняній науковій літературі. Так, С. Рябухін досліджує державний фінансовий контроль як об'єктивно зумовлену діяльність людини, мета якої – оцінити відхилення параметрів, що фактично реєструються, характеризують дії держави у фінансово-економічному просторі, від установлених норм [30, С.65]. Також він наголошує на те, що не можна розглядати даний вид контролю як простий механізм відстеження частини або всього бюджетного процесу, а це в свою чергу і аналіз і моніторинг стану суспільства та економіки, спрямований на встановлення фінансової оцінки ефективності використання державою своїх ресурсів [30, С.69].

Л. Овсянников вважає, що державний фінансовий контроль – це реалізація права держави законними шляхами захищати свої фінансові інтереси й фінансові інтереси своїх громадян через систему законодавчих, організаційних, адміністративних і правоохоронних заходів [21, С.6]. О. Грачова наголошує, що державний фінансовий контроль – це діяльність уповноважених державою органів і організацій за дотриманням законності у процесі збирання,

розподілу, перерозподілу й використання грошових фондів держави та муніципальних утворень з метою здійснення ефективної фінансової політики в суспільстві для забезпечення прав і свобод громадян [10, С. 72].

Л. В. Гуцаленко трактує державний фінансовий контроль як різновид фінансового контролю, який здійснюється чітко визначеними органами державної влади, та полягає у виявленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог законів держави на об'єкті, який є підконтрольним, а також за своєю суттю спрямований на забезпечення фінансової дисципліни, законності, раціональності в ході формування, розподілу, використання та володіння та передачу активів, які належать державі, а також використання коштів, які все ж залишаються у суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку із отриманими пільгами за платежами до визначених бюджетів, державних позабюджетних фондів і кредитів [11, С.44].

На думку Є. Калюги, державний фінансовий контроль ґрунтується на використанні контрольної функції фінансів і є одним із проявів її важливого значення в розширеному відтворенні [17, С. 14].

Під державним фінансово-економічним контролем С. Шохін розуміє багатоаспектну міжгалузеву систему нагляду наділених контрольними функціями суспільних та державних органів за фінансово-господарською діяльністю підприємств, установ і організацій з метою об'єктивної оцінки доцільності господарських і фінансових операцій, законності та виявлення резервів доходів державного бюджету і позабюджетних фондів [37, С.29].

Л. В. Панкевич вказує, що державний фінансовий контроль – це встановлена чинним законодавством держави діяльність органів державної влади та управління всіх рівнів з виявлення та попередження :

- різноманітних помилок та зловживань в управлінні матеріальними ресурсами, зокрема грошовими, та контроль за використанням об'єктів державної власності у господарській діяльності;

- порушення фінансового законодавства;

- недоліків організації системи управління фінансовою та господарською діяльністю державних органів, підприємств, установ, організацій [22, С.34].

Аналіз наведених позицій науковців з приводу визначення сутності категорії «державний фінансовий контроль» дає нам можливість говорити про можливість систематизації підходів до обґрунтування вище вказаної категорії.

Підходи до тлумачення поняття «державний фінансовий контроль»

Представники процесного підходу (державний фінансовий контроль досліджується як різновид управлінського процесу) розглядають та аналізують державний фінансовий контроль як ланцюг взаємозалежних та взаємопов'язаних видів діяльності органів державної влади, де в свою чергу особливості інституційного оформлення розглядаються лише опосередковано. Наприклад, Н.Д. Погосян досліджуючи сутність державного фінансового контролю говорить про сукупність безперервних, взаємозалежних та взаємопов'язаних процесів, за допомогою яких їх учасники забезпечують ефективне та законне функціонування державного сектору, а також діяльність інших господарюючих суб'єктів незалежно від їх форм власності [31, С.35].

Наступний підхід – інституційний, в межах якого аналізуються та досліджуються норми, процедури, правила, організації державного фінансового контролю. Так, О.М. Горбунова [8, С.37] та О.Ю. Грачева [9, С.22] досліджують даний процес з точки зору цілеспрямованої та комплексної фінансової і правової діяльності різноманітних уповноважених органів, що в свою чергу базується на положеннях актів законодавства діяльність та функціонування органів і організацій з перевірки грошових коштів.

У межах системного підходу ми отримуємо можливість відстежити взаємодію

та взаємозв'язок суб'єктів, об'єктів, форм, методів, інструментів, а також інших складових цієї діяльності на всіх рівнях господарювання. Головною перевагою даного підходу є той факт, що завдяки ньому ми маємо можливість зрозуміти ієрархію та взаємну залежність складових відповідної державно-управлінської діяльності. У той же час залишаються невизначеними функціональні зв'язки та функції окремих елементів. Вище вказаний підхід набув найбільшої популярності серед зарубіжних дослідників сучасності. Д. Ірвін під державним фінансовим контролем розуміє частину цілісної системи управління, яка включає в себе визначення стратегічних цілей, прогноз, планування, реєстрацію даних, складання бюджету і здійснення контролю [16, С.17]. На думку З. Боді та Р. Мертон саме фінансовий контроль, на відміну від будь-якого іншого виду державного контролю, є у всіх сферах суспільного відтворення, та як результат супроводжує весь процес руху фондів грошових коштів та в тому числі включаючи стадію фінансових результатів [2, С.431].

На відміну від попередніх підходів, в межах функціонального підходу звертається увага на дослідження функцій державного фінансового контролю. Так, Л.А. Савченко вказує, що державний фінансовий контроль – це функція держави, яка має змогу реалізуватися через окреслені напрями її діяльності в податковій, бюджетній, банківській сферах фінансових відносин [32, С.17]. В.П. Дудко тлумачить державний фінансовий контроль як контроль, який спрямований на виявлення порушень в частині використання фінансових ресурсів, їх ліквідацію, обмеження та блокування протиправних фінансових операцій, а також здійснення заходів щодо відшкодування збитків, завданих державі та громадянам, у тому числі і суб'єктам господарювання [14, С.28].

Отже, враховуючи вище викладені позиції, ми можемо констатувати факт різнобічності даної категорії. О. Репетько звертає увагу, що з урахуванням багатогранності поняття державного фінансового контролю та великої кількості наукових позицій з приводу

сутності та його тлумачення, доцільно було визначити узагальнене поняття [25, С.73].

На нашу думку, державний фінансовий контроль – це функція державного управління, яка відображається у формі контролю за рухом державних коштів, майна і управління ними та реалізується у діяльності чітко визначених органів державної влади.

Враховуючи факт відсутності єдиного загальноприйнятого визначення поняття «державний фінансовий контроль» та загального трактування сутності категорії, в науковій літературі висловлюється позиція стосовно необхідності прийняття єдиного закону – Закону України «Про державний фінансовий контроль», який матиме змогу вирішити окремі проблеми функціонування та реалізації фінансового контролю в Україні. Так, наприклад, Піхоцький В. акцентує свою увагу на тому факті, що з прийняттям такого закону будуть розв'язані безліч прогалин в даній сфері, зокрема [24, С.31]:

- визначить поняття «фінансовий контроль» та «державний фінансовий контроль»;
- окреслить об'єкти контролю в розрізі його суб'єктів, функції суб'єктів фінансового контролю, їх взаємодія між собою і з правоохоронними органами, методичне забезпечення, порядок звітності;
- створить цілісну систему державного фінансового контролю виконавчої влади, визначить статус та окреслить повноваження Міністерства фінансів як безпосереднього органу державного фінансового контролю;
- вирішить питання проблематики державного фінансового контролю за законністю діяльності у фінансовій сфері органів місцевого самоврядування;
- окреслить повноваження та функції органів місцевого фінансового контролю та основні засади діяльності у фінансовій сфері;
- унеможливить та усуне дублювання в системі органів державного фінансового контролю, шляхом чіткого окреслення та визначення функцій і повноважень кожного органу;
- визначить систему організації, яка перебуває в нерозривному зв'язку з державним контролем, недержавного фінансового контролю, яка виконується

незалежними органами – аудиторами та аудиторськими фірмами, а також внутрішнього фінансового контролю суб'єктів господарювання.

На сьогодні в Україні є проект Закону України «Про державний фінансовий контроль», зареєстрований у Верховній Раді України 08 лютого 2008 року. Ініціатором законопроекту був народний депутат України VI скликання Коновалюк В.І. Проект Закону України «Про державний фінансовий контроль» розроблено у відповідності з п. 2 ст. 1 Указу Президента України від 25.12.2001р. № 1251/2001 «Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері» та потребою подальшого вдосконалення нормативної бази з питань фінансового контролю [28].

У відповідності до змісту пояснювальної записки законопроекту, потреба у прийнятті зазначеного Закону викликана необхідністю законодавчого визначення суті і змісту державного фінансового контролю, як виду діяльності, та визначення цілісної системи його здійснення [27]. Адже належна організація та функціонування системи фінансового контролю – одне з головних напрямів і невід'ємний елемент державної фінансової політики, що полягає в забезпеченні її економічної безпеки, збереженні та приросту національного багатства.

В проекті закону визначені:

- основна мета та принципи державного фінансового контролю, висвітлені усі його різновиди, вказані види, форми й методи його реалізації;

- єдина система державного фінансового контролю, яка полягає в визначенні вищого органу державного фінансового контролю, розподілу контролю на внутрішній та зовнішній з закріпленням за ними головних органів державного фінансового контролю тощо;

- механізм взаємовідносин та координації діяльності органів державного фінансового контролю;

- положення стосовно організації діяльності суб'єктів державного фінансового контролю;

- повноваження окремих органів державного фінансового контролю;

- процедура оскарження дій суб'єктів державного фінансового контролю;

- обов'язки і відповідальність суб'єктів державного фінансового контролю;

- висвітлення всіх результатів діяльності суб'єктів державного фінансового контролю тощо [27].

Даний законопроект містить в собі ґрунтовну понятійну базу, де дано визначення суб'єктам і об'єктам фінансового контролю, його видам, способам і методичним прийомам, а також найголовніше - поняття державного фінансового контролю та побудови його системи.

Одним з ключових моментів законопроекту є визначення взаємодії суб'єктів державного фінансового контролю між собою базуючись на принципах координації їх діяльності вищим органом державного фінансового контролю на засадах, які визначені Лімською декларацією керівних принципів контролю.

Державне регулювання у сфері фінансового контролю забезпечить уникнення паралелізму та дублювання в діяльності контролюючих органів, в тому числі і на стадії планування, що в свою чергу відповідає державній політиці у сфері фінансів та зміцнення фінансової дисципліни, а також у майбутньому сприятиме запровадженню єдиних методичних та методологічних підходів у роботі суб'єктів державного фінансового контролю та обміну інформацією між ними, що може значно підвищить ефективність їх діяльності та виконання покладених обов'язків.

Проте, навіть враховуючи важливість і цінність для нашої держави прийняття такого нормативно-правового акту як Закону України «Про державний фінансовий контроль», дане питання на сьогодні є відкритим. Та з 2008 року – з дати його одержання Верховною Радою України, жодних зрушень не було вчинено стосовно зміни статусу цього документу.

Висновки. Жодна держава не має змоги втілити у життя свою політику, не маючи у розпорядженні відповідних ресурсів, зокрема фінансових, за рухом та управління яких

повинен здійснюватися чіткий, законодавчо оформлений контроль. На нашу думку, під державним фінансовим контролем необхідно розуміти функцію державного управління, яка відображається у формі контролю за рухом державних коштів, майна і управління ними та реалізується у діяльності чітко визначених органів державної влади.

На сьогодні, ми можемо констатувати факт малоефективної контрольної діяльності за публічними фінансами в нашій державі враховуючи велику кількість правопорушень у даній сфері, що, на жаль, не мають тенденції до зменшення. В юридичній науці проблеми фінансового контролю та державного фінансового контролю є малодослідженими. Більшість існуючих розробок стосується періоду адміністративно-командної системи. Саме відсутність комплексного аналізу та

вивчення сутності даних категорій перебувають в основі загальної проблематики функціонування даної сфери державного управління. Для усунення колізій та прогалин, а також підвищення ефективності здійснення державного фінансового контролю для забезпечення економічного процвітання та економічної безпеки країни, на нашу думку, було б доцільно активізувати прийняття Закону України «Про державний фінансовий контроль». Єдиний систематизований нормативно-правовий акт стане підґрунтям для прийняття підзаконних нормативно-правових актів, положень, інструкцій та інших регламентуючих документів, що будуть відповідати потребам часу та суспільства та допоможуть сформувати систему державного фінансового контролю в Україні.

Використана література :

1. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/sutnistj>.
2. Боди З. Финансы: учеб. пособие / З.Боди, Р. Мертон. – М.: Издат. дом «Вильямс», 2007. – 592 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Контроль і ревізія: підручник / Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, Н. М. Малюга. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник / Ф.Ф. Бутинець – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
5. Ващенко І.В. Державний фінансовий контроль та його вдосконалення у трансформаційній економіці України: автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / І.В. Ващенко. – К., 2005. – 22 с.
6. Воронова Л.К., Кучерявенко М.П. Финансовое право: навчальний посібник / Л. К. Воронова, М.П, Кучерявенко – Харьков: Легас, 2003. – 360 с.
7. Головань М.М. Державний фінансовий контроль і його реформування / М.М. Головань // Фінанси України. – 2003. – № 9 – С. 133–140.
8. Горбунов О.Н. Финансовое право: учебник / О.Н. Горбунова, Е.Ю. Грачев и др. – М.: ТК Велби; Изд-во Проспект, 2004. – 536с.
9. Грачева Е.Ю. Основные тенденции развития государственного финансового контроля в Российской Федерации / Е.Ю. Грачева // Правоведение. – 2002. - №5. – С. 21-26.
10. Грачева Е.Ю. Финансовый контроль: навчальний посібник / Е.Ю. Грачева, П. П. Толстопятенко, Е.А. Рыжкова. – М.: Изд. дом «Камерон», 2004. – С.272.
11. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль / Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М. М. Коцупатрій – К.: Центр наукової літератури, 2011. – 424 с.
12. Гупаловська М.Б. Бюджетний контроль в умовах ринкової економіки України. Дис. канд.еко.наук: 08.00.08. // М.Б. Гупаловська. – Тернопіль: 2012.
13. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навчальний посібник / Л.В. Дікань. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 245с.
14. Дудко В.П, Контроль у системі державного регулювання економіки: теорія та організація: монографія / В.П. Дудко. – Чернівці: Прут, 2006. – 368с.
15. Іванова І.М. Проблеми створення та розвитку муніципального фінансового контролю в Україні / І.М. Іванова // Стратегічна панорама. – 2005. - №3. – С.14-17.
16. Ирвин Д. Финансовый контроль / Д. Ирвин; пер. с англ. – М.: Финансы и статистика,

2002. – 256 с.

17. Калюга Є.В. Реформування економічного контролю в Україні (теорія і практика): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: 08.06.04./ Є.В. Калюга. – К., 2002. – С.34.

18. Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів. Керівні принципи аудиту державних фінансів. – К.: Вид. підг. за сприяння програми ПРООН з врядування, 2003. – С. 23-37.

19. Локтєв О. Державний фінансовий контроль: визначення та класифікація / О. Локтєв // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2011. - № 3. – С. 45-50.

20. Мюллер В.К. Англо-русский словарь / В.К. Мюллер. – М.: Советская энциклопедия, 1971. – 912 с.

21. Овсянников Л. Закон о государственном финансовом контроле: все-таки нужен президентский контроль /Л.Овсянников // Президентский контроль.–1998.– № 9.– С.5-9.

22. Панкевич Л.В. Бюджетный менеджмент / Л.В. Панкевич.– К.: Знання, 2006. – 293 с.

23. Піхоцький В.Ф. Від Закону «Про фінансовий контроль» до єдиного замінника в системі державного фінансового контролю / В.Ф. Піхоцький // Економіст. – 2015. - №1. – С. 30-32.

24. Піхоцький В.Ф. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливість його використання в Україні / В.Ф. Піхоцький // Економіст. Фінансовий сектор. – 2016. - № 1. – С. 31-34.

25. Піхоцький В.Ф. «Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики» / В.Ф. Піхоцький // Економіст. Фінансовий сектор. – 2016. - № 2. – С. 29-32.

26. Пожар Т.О. Розвиток фінансово-бюджетного механізму державного фінансового контролю. Дис. канд.екон.наук: 08.00.08. // Т.О. Пожар. – Суми: 2012.

27. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про державний фінансовий контроль» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=31663.

28. Проект Закону України «Про державний фінансовий контроль» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF1K400A.html.

29. Радионова В.М., Швейников В.И. Финансовый контроль: учебник / В.М. Радионов, В.И. Швейников – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 320 с.

30. Рябухин С.Н. Аудит эффективности использования государственных ресурсов: ученик / С.Н. Рябухин. – М.: Наука, 2004. – 138 с.

31. Савченко Л.А. Правові основи фінансового контролю: навчальний посібник / Л.А. Савченко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.

32. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні: монографія / Л.А. Савченко. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 408 с.

33. Философский энциклопедический словарь / Е.Ф. Губский, Г.В. Кораблева, В.А. Лутченко. – М.: Инфа-М, 1997. – 576 с.

34. Черненко Т.І. Сутність та форми контролю в кредитних споживчих кооперативах / Т.І. Черненко, Л.М. Соніна // Бухгалтерський облік. – 2008. - №18. – С.34-38.

35. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль в Україні: теорія, методологія, практика: автореферат дис. д-ра екон. наук: 08.00.08 / О.А. Шевчук; Ун-т банківської справи Нац. банку України. – Київ. – 2014. – 44с.

36. Шевчук О.А. Природа фінансового контролю / О.А. Шевчук // Фінансовий простір. – 2015. - №2 (18). – С. 233-237.

37. Шохин С. О. Бюджетно-финансовый контроль и аудит: теория и практика применения в России: учебное пособие / С. О. Шохин, Л. И. Воронина. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 240 с.